

Звіт про роботу Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності у 2018 році

За звітний період Комітетом Верховної Ради України з питань культури і духовності проводилась робота з оновлення та вдосконалення законодавчої бази у сфері культури.

08 лютого Верховна Рада України ухвалила Закон України **«Про внесення змін до Закону України «Про охорону культурної спадщини»** щодо надання об'єктам підводної культурної спадщини статусу морського меморіалу ([№2289-VIII](#)). Законом визначено термін «Морський меморіал», під яким слід розуміти об'єкт підводної культурної спадщини, місце масової загибелі людей, якому надається спеціальний статус, що передбачає його виключну недоторканність, крім потреб наукових досліджень або інвентаризації. Перелік об'єктів підводної культурної спадщини зі статусом Морського меморіалу визначатиметься Кабінетом Міністрів України.

16 червня було прийнято Закон України **«Про внесення змін до Закону України «Про охорону культурної спадщини» щодо збереження пам'яток культурної спадщини, включених до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО»** ([№ 2457-VIII](#)). Національне пам'яткоохоронне законодавство доповнюється поняттями «об'єкт всесвітньої спадщини», «видатна універсальна цінність», «буферна зона», «номінування об'єкта культурної спадщини до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО».

Міністерство культури України визначено органом, відповідальним за охорону об'єктів всесвітньої спадщини та за номінування нових об'єктів до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Воно затверджує визначені відповідною науково-проектною документацією межі територій об'єктів всесвітньої

спадщини та їх буферних зон, режим використання об'єктів всесвітньої спадщини, їхніх територій, буферних зон. Проведенню містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт на об'єкті всесвітньої спадщини, його території, в буферній зоні передуватиме інформування Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Рекомендації Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО щодо зазначених проектів є обов'язковими для виконання при проведенні відповідних робіт. Розміщення реклами на об'єктах всесвітньої спадщини забороняється.

19 червня 2018 року Верховною Радою України схвалено Закон України **«Про внесення змін до Закону України «Про культуру»** щодо визначення поняття «креативні індустрії» ([№2458-VIII](#)). Законом пропонується дати правове визначення терміну «креативні індустрії»; створити умови для охорони, заохочення, підтримки культурного розмаїття як одного з найважливіших чинників сталого розвитку держави; уніфікувати види економічної діяльності, які створюють творчий продукт та послуги, і потребують належних форм державної підтримки.

Законодавче визначення терміну «креативні індустрії» дозволить розпочати нормотворчу роботу в сфері стимулювання комерціалізації інноваційної творчої діяльності, що базується на розмаїтті форм культурного самовираження, індивідуальній творчості, навичках, таланті. Крім того, це сприятиме подальшому поглибленню імплементації Конвенції ЮНЕСКО про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження 2005 року та виконанню Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС.

Також 19 червня Верховна Рада за результатами розгляду у першому читанні прийняла за основу проект Закону України про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з набранням чинності Законом України **«Про державну підтримку кінематографії в Україні»** (реєстр. № [8251](#)). Метою запропонованих законодавчих ініціатив є запровадження правових

засад діяльності кінокомісій, зокрема в умовах політики децентралізації, та узгодження ряду питань у зв'язку з прийняттям Закону України «Про державну підтримку кінематографії в Україні».

Законопроектом, зокрема, передбачається:

- встановити, що кінокомісії утворюються і діють при сільських, селищних, міських радах, їх виконавчих органах з метою надання організаційної, консультаційної та іншої не забороненої законом допомоги;

- допустити можливість органам місцевої влади в межах своїх бюджетів встановлювати власні програми підтримки кінематографії в регіоні;

- дозволити утворювати місцеві фонди фінансової підтримки кінематографії на території відповідної територіальної громади;

- запровадити особливості правового статусу державних кіностудій, передбачивши можливість встановлення місцевими органами як систем пріоритетів для стимулювання діяльності таких кіностудій, так і заборон на зміну профілю діяльності внаслідок приватизації.

3 липня 2018 року Верховна Рада прийняла Закон України **«Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання діяльності Українського культурного фонду»** ([№2481-VIII](#)). Положення Закону спрямовано на належне законодавче забезпечення діяльності нещодавно створеного Українського культурного фонду. Законом уточнюється правовий статус Українського культурного фонду; визначається поняття «проект», що використовується в Законі України «Про Український культурний фонд»; удосконалюються процедури, пов'язані з підтримкою проектів Українським культурним фондом; легітимізуються внески міжнародних та іноземних структур як джерела формування коштів Фонду; усуваються протиріччя з Законом України «Про культуру» та Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

У квітні 2018 року з метою пришвидшення зміни статусу української Православної Церкви та утвердження її незалежності від держави-агресора Верховна Рада України ухвалила Постанову **«Про підтримку звернення Президента України до Вселенського Патріарха Варфоломія про надання Томосу про автокефалію Православної Церкви в Україні»** (№[2410-VIII](#) від 19.04.2018).

Також Верховною Радою України прийнято низку постанов Верховної Ради України з метою належного відзначення пам'ятних дат і ювілеїв:

«Про відзначення 150-річчя з дня народження Лесі Українки» № [2286-VIII](#) від 08 лютого 2018 року.

«Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2018 році» № [2287-VIII](#) від 08 лютого 2018 року.

«Про відзначення 200-річчя з дня народження Пантелеймона Куліша» № [2465-VIII](#) від 19 червня 2018 року.

«Про увічнення пам'яті першого космонавта України, Героя України Леоніда Каденюка» № [2466-VIII](#) від 19 червня 2018 року.

Комітет постійно тримає на контролі виконання зазначених постанов Верховної Ради.

Комітет з питань культури і духовності за рішенням Верховної Ради України забезпечив організацію та проведення 18 квітня 2018 року парламентських слухань на тему: «Стан, проблеми та перспективи охорони культурної спадщини в Україні».

Український парламент 8.02.2018 підтримав чудову ініціативу Європейського парламенту, який визначив 2018 рік Роком Культурної Спадщини в Європі, і прийняв Постанову Верховної Ради України «Про проведення парламентських слухань на тему: «Стан, проблеми та перспективи охорони культурної спадщини в Україні».

В рамках парламентських слухань було обговорено стан і проблеми охорони пам'яток Українського народу, а також

напрацьовано дієві пропозиції з удосконалення правових механізмів охорони культурної спадщини. За результатами роботи Комітет з питань культури і духовності підготував і вніс на розгляд Верховної Ради України проект Рекомендацій парламентських слухань (реєстр. № [8426](#) від 04.06.2018).

В порядку контролю за виконанням норм Закону України «Про охорону культурної спадщини», рішень Комітету, ухвалених за результатами аналізу практики застосування пам'яткоохоронного законодавства, народні депутати України – члени Комітету з питань культури і духовності ініціювали внесення законодавчих актів.

Так, 5 липня 2018 року прийнято Постанову Верховної Ради України «**Про збереження історико-культурної спадщини на Поштовій площі у місті Києві**» (№[2492-VIII](#)). Верховна Рада України рекомендувала Кабінету Міністрів України вжити необхідних заходів для збереження об'єктів історико-культурної спадщини на Поштовій площі у місті Києві; занести об'єкт культурної спадщини «Ділянка прибережного міського кварталу Середньовічного Києва» на Поштовій площі у місті Києві до Державного реєстру нерухомих пам'яток України за категорією пам'ятки національного значення; забезпечити створення Національного музею «Центр Середньовічного Міста» на території відкриття пам'ятки на Поштовій площі у місті Києві.

Окрім того, було ухвалено рішення про заборону будь-яких будівельних робіт на території Поштової площі та прилеглих територіях, де були виявлені об'єкти історико-культурної спадщини, до моменту виконання Кабінетом Міністрів України вимог, зазначених вище.

Також, 26 березня 2018 року внесено проект Закону про внесення змін до деяких законів України з питань удосконалення системи охорони культурної спадщини (реєстр. № [8202](#), *готується до другого читання*). Законопроектом пропонується механізм реалізації права привілеєвої купівлі та примусового відчуження або викупу об'єктів культурної спадщини (статті 20 і 21 Закону України

«Про охорону культурної спадщини», стаття 352 Цивільного кодексу України).

Норми запропонованого вище законодавчого акту спрямовані на вирішення низки інших нагальних проблем у сфері охорони культурної спадщини:

- поширюється відповідальність за порушення законодавства про охорону культурної спадщини, встановлена статтею 44 Закону України «Про охорону культурної спадщини», крім юридичних осіб ще й на фізичних осіб - підприємців;

- встановлюється адміністративна та цивільно-правова відповідальність за завдання шкоди щойно виявленим об'єктам культурної спадщини, за невиконання приписів відповідних органів охорони культурної спадщини;

- запроваджується цивільно-правова, адміністративна та кримінальна відповідальність за доведення об'єктів культурної спадщини до стану руйнації, до їх пошкодження або знищення.

18 жовтня прийнято Закон України **«Про особливості користування Андріївською церквою Національного заповідника "Софія Київська»** ([№2598-VIII](#)). Закон врегулює відносини щодо передачі у постійне користування культової споруди – визначної пам'ятки архітектури Андріївської церкви Національного заповідника «Софія Київська» та передається у безоплатне постійне користування Вселенському Патріархату для здійснення богослужінь, релігійних обрядів, церемоній і процесій. Використання Андріївської церкви Вселенським Патріархатом здійснюватиметься з додержанням законодавства про охорону культурної спадщини.

22 листопада Верховна Рада України передала Комітету на повторне друге читання проект Закону України про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з набранням чинності Законом України **«Про державну підтримку кінематографії в Україні»** (реєстр. № [8251](#)). Відповідно до Закону «Про Регламент Верховної

Ради України» законопроект опрацьовується у Головному юридичному управлінні.

20 грудня 2018 року прийнято Закон України «Про внесення зміни до статті 12 Закону України "Про свободу совісті та релігійні організації" щодо назви релігійних організацій (об'єднань), які входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України» ([№2662-VIII](#)). Законом доповнено розділ II Закону «Про свободу совісті та релігійні організації» статтею 12. Закон визначає ознаки входження релігійної організації до таких релігійних організацій, зобов'язує відповідні релігійні організації (об'єднання) протягом чотирьох місяців внести передбачені цим законом зміни до своєї офіційної назви та до свого статуту (положення). Також цей закон обмежує доступ священнослужителів таких релігійних організацій (об'єднань) у частини, з'єднання Збройних Сил України та інших військових формувань України тощо.

У 2018 році Верховна Рада України прийняла низку нормативно-правових актів, підготовлених Комітетом, що стосуються відзначення на державному рівні важливих пам'ятних дат і ювілеїв:

Постанова Верховної Ради України «Про відзначення 150-річчя з дня народження Лесі Українки» № 2286-VIII від 08 лютого 2018 року.

Постанова Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2018 році» № [2287-VIII](#) від 08 лютого 2018 року.

Постанова Верховної Ради України «Про відзначення 200-річчя з дня народження Пантелеймона Куліша» № [2465-VIII](#) від 19 червня 2018 року.

Постанова Верховної Ради України «Про увічнення пам'яті першого космонавта України, Героя України Леоніда Каденюка» № [2466-VIII](#) від 19 червня 2018 року.

Постанова Верховної Ради України «Про відзначення 100-річчя проголошення Акта злуки Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки та проведення Всеукраїнської естафети єднання» № [2521-VIII](#) від 5 вересня 2018 року

Постанова Верховної Ради України «Про відзначення на державному рівні 75-х роковин початку депортації українців з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Південного Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 роках» № [2608-VIII](#) від 8 листопада 2018 року.

Постанова Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2019 році» № 2654–VIII від 18 грудня 2018 року.

Комітет з питань культури і духовності готує до розгляду у другому читанні проект Закону про внесення змін до деяких законів України з питань удосконалення системи охорони культурної спадщини (реєстр. №8202 від 26.03.2018р.). Законопроектом передбачається встановити основні засади процедури примусового викупу об'єктів культурної спадщини, якщо власники своїми діями або бездіяльністю сприяють їх знищенню; доповнити об'єктивну сторону правопорушень умовами, що відповідальність настає за завдання шкоди не лише пам'яткам, але й щойно виявленим об'єктам культурної спадщини та їх частинам; розширити юридичну відповідальність за порушення законодавства про охорону культурної спадщини, в том числі підвищити санкції.

6 березня 2018 року в Комітеті з питань культури і духовності відбувся круглий стіл з представниками органів державної влади, кіноіндустрії та громадського середовища з метою обговорення проблемних питань реалізації Закону України «Про кінематографію» в частині затвердження Переліку осіб, які

створюють загрозу національній безпеці, та юридичних наслідків таких дій. Зокрема, обговорювались питання удосконалення правових механізмів регулювання порядку формування Переліку осіб, що створюють загрозу національній безпеці України.

Комітет з питань культури і духовності спільно з Державним агентством України з питань кіно провів 21 березня 2018 року круглий стіл на тему: «Дотримання квоти демонстрування національних фільмів суб'єктами кінематографії відповідно до положень Закону України «Про кінематографію».

Захід проводився у порядку контролю за виконанням вимог чинного законодавства в частині присутності українського кіно в кінотеатрах та з метою обговорення заходів щодо підтримки та промоції національних фільмів.

4 квітня 2018 року в порядку контролю за виконанням Закону України Комітет *«Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні»* (№ [601-IV](#) від 06.03.2003) на своєму засіданні розглянув проблемні питання функціонування Державного підприємства «Національне газетно-журнальне видавництво», зокрема фінансування та зміна підпорядкування зазначеного державного підприємства у контексті виконання Закону України «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації».

Також відбулися робочі зустрічі й наради із представниками Державної установи «Український інститут книги», зокрема з виконуючим обов'язки директора С. Ясинським, на яких народні депутати України – члени Комітету й працівники секретаріату Комітету заслухали й обговорили звіти керівництва Інституту про організаційні, фінансові, господарські та інші проблемні питання періоду становлення закладу; ознайомились зі стратегією розвитку, перспективними проектами, напрямками і планами роботи на 2018-ий рік.

У квітні поточного року Комітет з питань культури спільно з Центром Разумкова за підтримки Представництва Фонду Конрада

Аденауера в Україні провів круглий стіл на тему: «Релігія і влада в Україні: проблеми взаємовідносин» з метою обговорити особливості релігійного і церковно-релігійного самовизначення українських громадян за період 2010-2018 р.р.

Комітет у своїй діяльності приділяв увагу розгляду резонансних питань. Зокрема, на засіданні 4 квітня 2018 року Комітет розглянув ситуацію, що склалася з меморіалізацією Бабиного Яру та прийняв відповідне рішення, у якому наголосив на необхідності дотримання положень Указу Президента України № 331/2017 від 20 жовтня 2017 року *«Про додаткові заходи щодо перспективного розвитку Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр»*.

У квітні поточного року за підтримки Комітету з питань культури і духовності у місті Полтава відбулось театралізоване мистецьке свято «День гуцульської культури», у якому взяли участь творчі колективи, майстри декоративно-ужиткового мистецтва Верховинського району Івано-Франківської області. Комітет з питань спільно з Міністерством культури України всіляко сприяють тому, щоб подібні обміни відбувалися частіше. Такі культурні заходи між областями сприятиме розвитку внутрішнього туризму, особливо у межах реформи децентралізації, розвитку місцевих громад.

За підтримки Комітету з 23 по 30 червня відбувся Перший міжнародний форум Східної та Центральної Європи «VIA CARPATIA», який пройшов в селі Криворівня Івано-Франківської області, – міжнародний культурний фестиваль, покликаний об'єднати у собі культурну спадщину Карпат (<http://viacarpatia.org>).

11 вересня відбулась зустріч Першого заступника голови Комітету з питань культури і духовності Подоляк І.І. з Верховним Комісаром ОБСЄ у справах національних меншин Ламберто Заньєром. У ході зустрічі обговорили низку питань у сфері мовної політики.

27 вересня Голова Комітету зустрівся та провів лекцію для студентів з 40 країн, що навчаються у бельгійському коледжі College of Europe (м. Варшава). На лекції обговорили проблематичні питання у сфері культури, а також темою лекції стала формування української ідентичності після Революції Гідності.

17 жовтня 2018 року народні депутати України – члени Комітету зустрілись з Почесним президентом Міжнародної ради з охорони пам'яток та історичних місць ((ICOMOS) Густаво Араозом та обговорили низку питань щодо проблеми гармонізації українського законодавства з нормами міжнародного права у сфері охорони культурної спадщини.

У жовтні поточного року Голова Комітету взяв участь у відкритті Київського музейного форуму, який започатковано для активізації музейної справи, обговорення нагальних проблем та пошуку шляхів їхнього розв'язання, обміну досвідом, впровадженню сучасних технологій та формуванню іміджу сучасного музею. На цьому заході обговорили питання формування інфраструктури музейної справи – впровадження сучасних технологій та створення електронних фондів, міжнародна діяльність, вивчення гарантованих можливостей та створення копродукції, законотворчі пропозиції у сфері музейної справи також перейняття досвіду провідних музеїв Європи як у роботі з фондами, так і у позиціонуванні себе на ринку надання культурних послуг.

6 листопада за сприяння Комітету з питань культури і духовності у приміщенні Верховної Ради України відкрилась виставка про польського філософа Станіслава Вінценза «Діалог про долю і душу. Станіслав Вінценз (1888-1971)». Експозиція розкрила постать українського польського письменника та філософа, народженого на Гуцульщині.

У Комітеті з питань культури і духовності 21 листопада 2018 року заслухано доповідь Постійного Представника Президента України в АРК Бориса Бабіна щодо охорони культурної спадщини, зокрема археологічної, на тимчасово окупованій території України в

Криму. За результатами доповіді було ухвалено Рішення Комітету (протокол № 81 від 19.12.2018 р.), яким підтримано План невідкладних заходів з протидії російській агресії на тимчасово окупованій території України в Криму, захисту інтересів держави, громадян України та українських юридичних осіб в Криму на 2018-2019 роки (затверджений розпорядженням Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим від 20 червня 2018 р. № 17), в частині заходів, пов'язаних з дотримання прав громадян у сферах культури та свободи совісті. Крім того, Раді національної безпеки та оборони України рекомендовано в установленому законом порядку застосувати санкції до підконтрольних державі-агресорові установ та організацій, які здійснюють незаконні археологічні розвідки, розкопки, вивозять культурні цінності України з Криму до РФ. Кабінету Міністрів України, Міністерству культури України, Генеральній прокуратурі України, Службі безпеки України рекомендовано також вжити низку заходів, спрямованих на захист українських інтересів в Криму.

23 листопада Комітет з питань культури і духовності спільно з Комітетом у закордонних справах організував меморіальне засідання у сесійній залі Верховної Ради, присвячене вшануванню пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні. У заході взяли участь парламентарі різних держав світу, представники української діаспори, провідні релігійні діячі України, відомі українські дослідники Голодомору 1932-1933 років в Україні.

У листопаді поточного року Голова Комітету з питань культури і духовності Микола Княжицький взяв участь у відкритті театраль-но-музейного форуму «ТЕАТР & МУЗЕЙ: ВЗАЄМО-ДІЯ». Цей захід став платформою для обговорення питань актуальних для музеїв та театрів України, таких як: роль музеїв та театрів у забезпеченні сталого розвитку міст та громад, стратегії розвитку та розширення аудиторії, робота з особливими категоріями відвідувачів, права інтелектуальної власності та авторське право, нові медіа та використання цифрових технологій в музеях,

можливості доступу до фінансування, грантові програми та міжнародна співпраця, тощо.

5 грудня Голова Комітету Микола Княжицький взяв участь у Форумі місцевого самоврядування, на якому обговорили результати реформи місцевого самоврядування.

20 грудня Комітет спільно з Міжфракційним депутатським об'єднанням «За духовність, моральність та здоров'я» провели зустріч з членами і представниками Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій, на якій Заступник Голови Комітету з питань культури і духовності Віктор Єленський проаналізував вже реалізовані законодавчі ініціативи, спрямовані на гармонізацію державно-церковних відносин та надання релігійним організаціям всебічних можливостей для здійснення своєї суспільної місії. У ході зустрічі релігійні діячі та парламентарі обговорили напрямки взаємодії у справі захисту суспільної моралі, зміцнення підвалин української державності, проведення чесних і прозорих виборів, поліпшення демографічної ситуації в країні, сприяння соціальному, та миротворчому служінню Церков і релігійних організацій. У зустрічі взяли участь ієрархи Православної церкви України, Української греко-католицької церкви, Німецької Євангельсько-лютеранської церкви, Всеукраїнського Союзу Церков євангельських християн-баптистів, представники Українського Біблійного Товариства, а також народні депутати України.

Засідання Комітету за звітний період відбувались відповідно до постанов Верховної Ради України *«Про календарний план проведення восьмої сесії Верховної Ради України восьмого скликання»* (№ 2263-VIII від 21.12.2017р.) та *«Про календарний план проведення дев'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання»* (№2493-VIII від 05.07.2018р.). Засідання Комітету проводились, як правило, під час тижня пленарних засідань парламенту по середах, а в разі необхідності – в інший визначений день. Усього за звітний період було проведено 15 засідань Комітету, на яких розглянуто 70 питань різної спрямованості в розрізі

виконання Комітетом законопроектної (45), організаційної (8) та контрольної функцій(17). На цих засіданнях було розглянуто 30 законопроектів щодо яких Комітет визначався головним і 16 проектів законів, головним з підготовки яких визначено інший комітет Верховної Ради.

За звітний період У Комітеті з питань культури і духовності опрацьовано біля 2000 звернень, що надійшли від народних депутатів України, центральних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, міжнародних і громадських організацій; розглянуто 5 запитів на публічну інформацію та 3 електроні петиції.